

Hoge Raad

Citation for published version (APA):

de Groot, G-R. (1998). Hoge Raad: 21 november 1997, nr. 8933 . *Nederlandse Jurisprudentie*, (283), 1564-1573.

Document status and date:

Published: 01/01/1998

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

ziet men de motivering van de rechtbank voor deze 25%: de kans dat de pachtster ooit zou overgaan tot afkoop van de aanspraak van Ten Cate op het melkquotum is klein en bovendien heeft Ten Cate niets hoeven te doen om die aanspraak te verwerven.

Voor de goede orde wijs ik er nog op dat de conclusie van de AG Loeb overvloedige beschouwingen bevat over de waardering van het melkquotum en de verdeling van deze waarde tussen pachter en verpachter. De AG acht overigens de motivering van de rechtbank niet voldoende, omdat de vermelde omstandigheden „veeleer in de richting van een lagere contante waarde” ... dan de maximale 25% zouden wijzen. De Hoge Raad gaat daar dus aan voorbij – de waardering van de genoemde omstandigheden door de rechtbank is aan de rechtbank voorbehouden.

3. De tweede vraag die in het arrest aan de orde komt is die of het voordeel dat Velthuis-ter Braak geniet nu zij nooit meer tot betaling voor het op de grond rustende melkquotum aan haar onteigende verpachter zal hoeven over te gaan, verrekend moet worden met de inkomensschade. Al direct geeft de Hoge Raad aan (ro. 3.3.3) dat zulks in beginsel juist wél moet gebeuren en dat de rechtbank dit voordeel in deze zaak onvoldoende gemotiveerd als louter „theoretisch” aanmerkt. Weliswaar had de rechtbank aangenomen, dat de pachtster in de toekomst weer met een nieuwe afrekenverplichting geconfronteerd zou worden, maar dit is onjuist, omdat er geen rechtsgrond bestaat voor een verplichting tot afrekening ter zake van melkquotum dat men verplaatst naar andere eigen, danwel huidige of toekomstige pachtgrond.

Dit is ook te begrijpen, want het is juist de pachter die in dit geval – bijvoorbeeld als hij maïsland omzet in weidegrond – het melkquotum als het ware „aanbrengt”. Zou hij daarover ooit met de („nieuwe”) verpachter tot afrekening moeten overgaan, dan zou die in wezen ongerechtvaardigd worden verrijkt. Men neme in dit verband nog eens kennis van de ook door de AG geciteerde overweging door het Pachthof in het arrest Van Thiel/Van de Nieuwegiessen-Buys (27 december 1994, Agrarisch Recht 1995, 4771 met noot G.M.F. Snijders) dat als „met bepaald land samenhangend melkquotum in beginsel alleen kan worden beschouwd melkquotum dat is verkregen dankzij de melkproductie in 1983 met behulp van aan die produktie dienstbaar land”. Het maakt, vanuit de verpachter gezien, aldus geredeneerd, verschil of men grond verpacht waarop melkquotum rust, danwel grond zonder melkquotum.

Het voordeel van niet meer te hoeven afrekenen moet dus, nóg andere omstandigheden voorbehouden, wel degelijk worden verrekend met de inkomensschade. Hoe? Daarover laat de Hoge Raad zich uiteraard niet uit, zij het dat men wel een soort schot voor de boeg geeft in ro. 4, waar het gaat over de verwijzing. Deze was toch al nodig met het oog op de belasting-

schade (ro. 3.4 jo. de conclusie van de AG), maar ook naar de schadeloosstelling voor de pachtster Velthuis-ter Braak moet „een onderzoek in volle omvang” worden ingesteld. En de grootte van de verrekenpost vanwege het meergenoemde voordeel kan weer van invloed zijn op de meest in de rede liggende wijze van schadeberekening. Men kan daarbij wellicht ook uitgaan van vervangende (extra) grond, hetzij in pacht, hetzij zelfs in eigendom, in plaats van de omzetting van maïsland in weidegrond, waarop thans de schadeberekening voor de pachtster is gebaseerd (ro. 52 tot en met ro. 61 van het rechtbankvonnis).

PCEvW

Nr. 283

HOGE RAAD

21 november 1997, nr. 8933

(Mrs. Mijnsen, Korthals Altes, De Savornin Lohman; A-G Mok; m.nt. GRdG)

Nationaliteitsrecht. Is rechtsgeldig gebruik gemaakt van de krachtens overgangrecht geldende mogelijkheid door optie het Nederlandschap te verwerven?

Betrokkene verzocht vast te stellen dat zij sinds 12 okt. 1987 de Nederlandse nationaliteit heeft. De rechtbank heeft geoordeeld dat de ten behoeve van verzoeker – op de wet van art. 27 lid 2 Rijkswet op het Nederlandschap (RWN) – afgelegde optie rechtsgevolgen heeft en vastgesteld dat verzoeker van Nederlandse nationaliteit is.

In het oordeel van de rechtbank ligt besloten dat, ofschoon de moeder bij het afleggen van de optieverklaring een nadien vals gebleken Certified Copy of Entry in Register of Births heeft overgelegd en zulks aanleiding zou kunnen geven de optie niet als geldig te beschouwen, de overgelegde stukken toch voldoende grond opleveren voor het oordeel dat de persoonsgegevens betreffende verzoeker overeenstemmen met de in het optieformulier vermelde gegevens betreffende de daarin bedoelde persoon zodat het verzoek moet worden toegewezen. Deze oordelen berusten op de aan de rechtbank, als rechter die over de feiten oordeelt, voorbehouden waardering van de inhoud van de overgelegde stukken en is niet onbegrijpelijk.

(Rijkswet op het Nederlandschap art. 17, 27)

De Staat der Nederlanden (Ministerie van Justitie), te 's-Gravenhage, verzoeker tot cassatie, adv. mr. H.A. Groen,

tegen
P., te A., verweerder in cassatie, adv. mr. C.M. Zeyl-Terzöl.

Rechtbank:**2. De feiten**

In deze procedure zijn de volgende stukken overgelegd, telkens weergegeven voorzover van belang en zakelijk,

Door verzoekster:

a een fotokopie van een Certified Copy of Entry in Register of Births, no. 603, relaterend de registratie op 12 oktober 1987 van de geboorte op 4 mei 1976 te Mampong van P.B., als dochter van K.B. en C.W.A.;

b een fotokopie van een kennisgeving op grond van de Rijkswet op het Nederlander-schap ten behoeve van B., P.A., geboren op 4 mei 1976 te Mampong, gedaan door C.W.A. op 4 december 1987 ten overstaan van de burge-meester van A.;

c een authentiek Certified Copy of Entry in Register of Births, no. 1167, relaterend de regi-stratie op 8 november 1993 van de geboorte op 4 mei 1976 in het Maternity Hospital Mam-pong, Ashanti, van P.B., dochter van K.B. en C.W.A.;

d een authentieke gelegaliseerde notariële verklaring d.d. 19 december 1994, afgelegd door K.B. en inhoudend dat hij de vader en ver-zoekster sub 2 de moeder is van verzoekster sub 1 alsmede dat de aan zijn verklaring gehechte Certified Copy of Entry no. 1167 een kopie is van het geboortecertificaat, geregistreerd op 8 november 1993;

e een fotokopie van een brief d.d. 3 juni 1994 van de Chef der Directie Algemene Zaken van het Ministerie van Buitenlandse Zaken gericht aan de Gemeentelijke Dienst voor het bevol-kingsregister te A. waarin staat vermeld dat zij-dens de Ghanese autoriteiten werd vernomen dat de akte met registratiedatum 12 oktober 1987 vals dan wel vervalst is en dat de akte met registratiedatum 8 november 1993 authentiek werd bevonden;

f een fotokopie van een brief van de burge-meester van A. d.d. 14 juni 1994 gericht aan C.W.A., inhoudend dat de burgemeester niet zal voldoen aan het verzoek om B., P.A., gebo-ren 4 mei 1976 te Mampong, in het bevolkings-register te registreren als zijnde van Nederland-se nationaliteit;

g een authentiek bewijs van Nederlander-schap ten name van A., C.W., afgegeven door de burgemeester van A. op 22 november 1995;

h een fotokopie van een Infant Welfare Con-sultation Card, waarop staat vermeld dat C.A., oud 23 jaar, in het Mampong Maternity Hospi-tal op 4 mei 1976 is bevallen van een dochter en dat de vader van die dochter K.B. is;

i een fotokopie van een Ghanees paspoort no. T 411440 ten name van miss P.A.B., afge-given te Accra op 19 oktober 1993 en geldig tot 18 oktober 1998;

Door de Staat:

j een Memorandum d.d. 8 mei 1996 van de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlan-den te Accra, met als bijlage een onderzoeks-

verslag, gericht aan de heer R.M. Pruimers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, inhou-dend dat de Infant Welfare Card werkelijk af-komstig is van het Mampong Maternity Hospi-tal en dat de St. Monica Primary School geen administratie heeft uit de tijd dat P. deze be-zocht.

3. Het verzoek

Tijdens de mondelinge behandeling is het namens verzoekster sub 2 ingestelde verzoek ingetrokken, zodat daarop niet meer behoeft te worden beslist. P., verzoekster sub 1, heeft de vaststelling van haar Nederlandse nationaliteit verzocht.

4. Het standpunt van de Staat

De Staat heeft het door verzoekster sub 1 ge-stelde gemotiveerd betwist en zich op het stand-punt gesteld dat het verzoek moet worden afge-wezen.

5. De officier van justitie heeft geconclu-deerd tot afwijzing van het verzoek.

6. Beoordeling

6.1. Beoordeeld moet worden of verzoekster sub 1 ten gevolge van een ten behoeve van haar uitgebrachte optie op 4 december 1987 de Ne-derlandse nationaliteit heeft verkregen. Daar-toe dient in ieder geval vast komen te staan dat haar personalia overeenstemmen met de perso-nalia die voortkomen op het hiervoor onder 2.b vermelde optieformulier.

6.2. Bij het afleggen van de optieverklaring heeft verzoekster sub 2 de onder 2.a. vermelde Copy of Entry in Register of Births overgelegd. Dit uittreksel is nadien door de Ghanese autori-teiten als „fraudulent” aangemerkt.

Verzoekster sub 1 stelt dat desondanks rechtsgeldig is geopteerd.

Als bijlage bij het onderhavige verzoek-schrift heeft zij daartoe het hierboven onder 2.c. vermelde uittreksel in het geding gebracht. Dit stuk stemt inhoudelijk geheel overeen met het onder 2.a. vermelde uittreksel en is door de Ghanese autoriteiten „genuine” verklaard. Dit uittreksel relateert echter een geboorteregistra-tie in 1993, dit is 17 jaren na die geboorte en 7 jaren na het afleggen van de optieverklaring.

6.3. Daarnaast heeft verzoekster sub 1 als be-wijs voor de door haar gestelde afstamming een fotokopie van een Infant Welfare Consultation Card overgelegd, hiervoor vermeld onder 2.h. Uit het door de Staat overgelegde en hiervoor onder 2.j vermelde Memorandum blijkt dat dit een fotokopie betreft van een Card die werke-lijk afkomstig is van het Mampong Maternity Hospital. Hoewel de naam van verzoekster sub 1 er niet als zodanig op staat vermeld blijkt er wel uit dat in genoemd ziekenhuis op 4 mei 1976 uit C.W.A. een dochter is geboren en dat de vader van dit kind K.B. is.

6.4. Onder deze bijzondere omstandigheden is de rechtbank van oordeel dat de ten behoeve van verzoekster sub 1 op 4 december 1987 afge-

legde optie, hoewel daarbij een nadien vals verklaarde Copy of Entry in Register of Births is overgelegd, rechtsgevolgen heeft.

Dit betekent dat het verzoek zal worden toegewezen.

(enz.)

Cassatiemiddel:

Schending van het recht en/of verzuim van op straffe van nietigheid in acht te nemen vormen, doordien de Rechtbank op grond van de in rov. 6 vermelde overwegingen heeft beslist dat P. van Nederlandse nationaliteit is, zulks ten onrechte op grond van één of meer van de navolgende, mede in onderling verband en samenhang in aanmerking te nemen, redenen:

1. In rov. 6.2 overweegt de Rechtbank met betrekking tot het door de Rechtbank in rov. 2.c. vermelde uittreksel, dat dit stuk inhoudelijk geheel overeenstemt met het door de Rechtbank onder rov. 2.a. vermelde uittreksel.

Deze overweging is onbegrijpelijk, waar in het onder 2.a. genoemde uittreksel – nummer 603 – een andere geboorteplaats wordt vermeld dan in het onder 2.c. genoemde uittreksel – nummer 1167 –. In het eerste geval staat – naar valt aan te nemen – een huisadres vermeld, in het tweede geval het Maternity Hospital Ashanti. Voorts wordt in het uittreksel met nummer 603 als maidenname vermeld C.W.A. en in het uittreksel met nummer 1167 C. Winifred A.

2. In rov. 6.3 bespreekt de Rechtbank de als bewijs voor de gestelde afstamming overgelegde fotokopie van een Infant Welfare Consultation Card.

Waar uit hetgeen de Rechtbank in rov. 6.3 overweegt niet meer kan worden afgeleid, dan dat uit mevrouw A. op 4 mei 1976 in het Mampong Maternity Hospital een dochter is geboren waarvan de vader K.B. zou zijn, zonder dat echter van de naam van het kind blijkt, kan, te meer daar tijdens de mondelinge behandeling van het verzoek is gebleken dat mevrouw A. meer dan één dochter heeft, van deze fotokopie niet gezegd worden dat daarin (voldoende) steun wordt gevonden voor de gestelde afstamming, althans is onbegrijpelijk hoe de Rechtbank daarin steun van de beslissing heeft gevonden.

3. In rov. 6.4 overweegt de Rechtbank – kennelijk verwijzend naar hetgeen de Rechtbank in rov. 6.2 en 6.3 heeft overwogen – dat onder deze bijzondere omstandigheden de Rechtbank van oordeel is dat de ten behoeve van P. op 4 december 1987 afgelegde optie, rechtsgevolgen heeft.

Door aldus te beslissen heeft de Rechtbank blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting, waar onder de door de Rechtbank gereleveerde omstandigheden onvoldoende is komen vast te staan dat P. het niet-Nederlandse kind is als bedoeld in artikel 27 lid 2 van de Rijkswet op het Nederlandschap, terwijl althans onbegrijpelijk is hoe de Rechtbank in het onderhavige geval bijzondere omstandigheden heeft kunnen

aannemen, die tot toewijzing van het verzoek aanleiding konden geven

Aanvulling en toelichting

1. Op 4 december 1987 heeft C.W.A. bij de gemeente A. ten behoeve van P.B. een optieverklaring als bedoeld in artikel 27 lid 2 van de Rijkswet op het Nederlandschap afgelegd.

Aan deze optieverklaring werd geen rechtsgevolg verbonden, omdat het bij de optieverklaring overgelegde uittreksel uit het geboortenregister van betrokkene met registratiedatum 12 oktober 1987, nummer 603, door de Ghanese autoriteiten vals is bevonden.

Vervolgens heeft betrokkene een uittreksel uit het geboortenregister met registratiedatum 8 november 1993, nummer 1167, overgelegd, afgegeven op 18 november 1993. Dit laatste uittreksel is door de Ghanese autoriteiten authentiek bevonden.

In het bijzonder gelet op de datum van de tweede geboorteaangifte, 8 november 1993, een datum die wel zeer ver ná de optiedatum ligt, is er twijfel blijven bestaan omtrent de afstamming van betrokkene.

2. Bij brief van 29 januari 1996 heeft de raadsvrouw van verzoekster nadere informatie verstrekt met betrekking tot de afstamming van betrokkene, maar ook dat verschaft onvoldoende duidelijkheid.

3. Bij brief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van 14 juli 1996 werd bericht dat het geboorteadres, vermeld in de geboorteakte met registratiedatum 8 november 1993, nummer 1167, juist is bevonden (in die zin dat) C.W.A. op 4 mei 1976 in het Mampong Maternity Hospital werd opgenomen en diezelfde dag beviel van een dochter. De volgende dag werd zij uit het ziekenhuis ontslagen. De door de raadsvrouw verstrekte „Infant Welfare Consultation Card” is inderdaad afkomstig van het Mampong Maternity Hospital.

Deze card geeft echter alleen aan dat er een kind is geboren van het vrouwelijk geslacht, maar niet dat dit kind P. is.

4. De eis van rechtszekerheid, die voor een regeling als die in artikel 27 lid 2 van de Rijkswet op het Nederlandschap van bijzondere betekenis is, brengt met zich, dat – kort gezegd – alleen de niet-Nederlander, waarvan vaststaat dat deze het kind is van een Nederlandse moeder, het Nederlandschap kan verkrijgen door het afleggen van een daartoe strekkende verklaring binnen de gestelde termijn.

Zie in dit verband:

Personen- en familierecht, Nationaliteitswetgeving ad Rw Art. 27, nr. 2, en, voor wat de jurisprudentie betreft ook:

Nationaliteitswetgeving, Jur. RWN-art. 27, met vele beslissingen omtrent onvoldoende gegevens, in het bijzonder pag. 18 e.v.

5. Met de eis van rechtszekerheid is niet overeenigbaar, dat bijzondere omstandigheden bij de beslissing mede een rol spelen. Indien uit de overgelegde uittreksels uit het geboortere-

gister de afstamming van betrokkene niet onduidelijk kan worden vastgesteld, kunnen bepaalde feiten en omstandigheden tot een voor betrokkene positieve beslissing bijdragen. De feiten en omstandigheden moeten dan echter van dien aard zijn, dat de twijfel betreffende de afstamming van betrokkene vrijwel is weggenomen, zodat met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan worden gezegd dat aan de eis van afstamming is voldaan.

6. Als bijzondere omstandigheden kunnen in dit verband worden genoemd:

- een bewijs, waaruit onduidelijk blijkt dat betrokkene de daarin genoemde persoon is,
- een DNA-onderzoek,
- een schoolverklaring, waaruit blijkt dat betrokkene op een door betrokkene genoemde school heeft gezeten,
- een doopbewijs,
- verklaringen van getuigen.

Bij dit alles spreekt dat, hoe duidelijker de gegevens zijn, des te eerder bijzondere omstandigheden doorslaggevend kunnen zijn voor een positieve beslissing op het verzoek.

7. De Nederlandse administratie is de laatste jaren geconfronteerd met een enorme toename van het aantal buitenlandse documenten, dat wordt overgelegd om in die administratie te worden opgenomen. Daarbij is gebleken dat uit bepaalde landen veel valse of vervalste documenten worden overgelegd. Tot die landen behoort Ghana.

Zie met betrekking tot een en ander:

De circulaire van de Staatssecretaris van Justitie aan de ambtenaren van de Burgerlijke Stand en van de Gemeentelijke Basisadministratie van 8 mei 1996, te vinden in de Vreemdelingencirculaire 1994, C4, legalisatie en verificatie.

Uit deze circulaire en de daarbij gevoegde bijlage, bevattende een officiële mededeling van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van 7 maart 1996 blijkt, dat stukken, onder meer afkomstig uit Ghana, niet dienen te worden aanvaard, indien deze niet inhoudelijk zijn geverifieerd door de daartoe bevoegde Nederlandse diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging.

8. In de opvatting van de Staat zijn de bijzondere omstandigheden, die de Rechtbank tot de bestreden beslissing hebben gebracht, onvoldoende (zwaarwegend).

9. In de eerste plaats zij erop gewezen, dat aanvankelijk een vals of vervalst uittreksel is overgelegd.

10. In de tweede plaats is onbegrijpelijk dat de Rechtbank afgaat op een vergelijking van de personalia, genoemd in het vals bevonden uittreksel met nummer 603, met de personalia, genoemd in het authentiek bevonden uittreksel met nummer 1167. Daarbij verdient in het bijzonder aandacht dat de geboorteregistratie van 8 november 1993 ruim 17 jaar ligt na de geboortedatum, 4 mei 1976. Verder heeft de geboorteregistratie in het laatste geval bijna 6 jaar na het

afleggen van de optieverklaring plaatsgevonden, zodat het minste wat men kan zeggen is, dat niet uitgesloten is dat deze geboorteregistratie alleen is gedaan met het oog op – later – herstel van het valse uittreksel, overgelegd bij de optieverklaring.

11. Daar komt bij, dat de authenticiteit van het laatstgenoemde uittreksel op zichzelf niets zegt. Verificatie van een uittreksel door de Ghaneese burgerlijke stand betreft geen inhoudelijke verificatie, maar betreft slechts het antwoord op de vraag of de geboorte van een bepaalde persoon aldaar geregistreerd staat. Mede daarom is het van belang, dat de gegevens vermeld in het uittreksel, via een feitenonderzoek in Ghana naar inhoud worden onderzocht.

In dat verband zij nogmaals gewezen op de hiervoor vermelde circulaire betreffende legalisatie en verificatie van buitenlandse bewijsstukken.

12. In de derde plaats is uit het feitenonderzoek alleen kunnen blijken dat de overgelegde Infant Welfare Consultation Card echt is, en dat uit mevrouw A. op 4 mei 1976 in het Mampong Maternity Hospital een dochter is geboren. De naam van het kind wordt evenwel niet genoemd. Met name blijkt uit de Card niet, dat betrokkene de dochter is ten behoeve van wie is geopteerd. Dat laatste klemt temeer, daar tijdens de zitting blijkt, dat mevrouw A. meer dan één dochter heeft.

13. De conclusie van de Staat is, dat de door de Rechtbank gememoreerde bijzondere omstandigheden onvoldoende zijn om rechtsvervolg aan de optieverklaring toe te kennen. Bij de optie is een vals dan wel vervalst uittreksel overgelegd en de authentiek bevonden akte is van (ver) na de optiedatum. De gegevens in de authentiek bevonden akte zijn niet met feiten gestaafd, zodat de gerezen twijfel met betrekking tot de afstamming van betrokkene ten aanzien van wie is geopteerd, niet en in elk geval onvoldoende, is weggenomen.

Conclusie A-G mr. Mok:

1. Korte beschrijving van de zaak

1.1. C.W.A. (de moeder) heeft op 4 december 1987 ten behoeve van verweerster in cassatie, P.(P.) bij de gemeente A. een optieverklaring als bedoeld in art. 27, lid 2, van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) afgelegd.

Uit de beschikking van de rechtbank volgt dat de moeder de Nederlandse nationaliteit had!

Bij het afleggen van de optieverklaring heeft de moeder een fotokopie van een Certified Copy of Entry in Register of Births, no. 603, vermeldend de registratie op 12 oktober 1987 van de geboorte op 4 mei 1976 te Mampong (Gha-

1. Ro. 2, onder g. Het aldaar genoemde bewijs bevindt zich niet bij de stukken, maar het Nederlanderschap van de moeder is niet omstre-

na) van P.B., als de dochter van haar en van K.B., overgelegd. Dit uittreksel is nadien door de Ghanese autoriteiten als „fraudent” aangemerkt.

1.2. De moeder heeft zich in oktober 1995 op grond van art. 17 RWN tot de rechtbank in Den Haag gewend met het verzoek vast te stellen dat P. de Nederlandse nationaliteit bezit.

Zij heeft gesteld dat, ondanks de overlegging van het bovengenoemde, als vals aangemerkte, uittreksel uit het geboorteregister, destijds rechtsgeldig is geoordeeld. Daarbij heeft zij een authentieke Certified Copy of Entry in Register of Births, no. 1167, relaterend de registratie op 8 november 1993 van de geboorte op 4 mei 1976 in het Maternity Hospital Mampong, Ashanti, van P.A.B., dochter van K.B. en C.W.A., overgelegd. Dit stuk is door de Ghanese autoriteiten „genuine” verklaard.

Daarnaast heeft de moeder als bewijs voor de door haar gestelde afstemming een fotokopie van een Infant Welfare Consultation Card overgelegd, waarop staat vermeld dat C.A., oud 23 jaar, in het Mampong Maternity Hospital op 4 mei 1976 is bevallen van een dochter en dat de vader van die dochter K.B. is.

1.3. Uit een memorandum van 8 mei 1996 van de Nederlandse ambassade te Accra is gebleken dat de Infant Welfare Card werkelijk afkomstig is van het Mampong Maternity Hospital en bovendien dat er in genoemd ziekenhuis op 4 mei 1976 uit C.W.A. een dochter is geboren en dat de vader van dit kind K.B. is (de naam van het kind staat er niet op vermeld).

1.4. De Staat heeft zich tegen inwilliging van het verzoek verzet. De officier van justitie heeft, bij mondelinge conclusie, het standpunt van de Staat ondersteund.

1.5. Bij beschikking van 29 oktober 1996 heeft de rechtbank het verzoek toegewezen en vastgesteld dat P. de Nederlandse nationaliteit heeft.

Daartoe heeft zij o.m. overwogen dat het als „genuine” verklaarde uittreksel een geboorteregistratie in 1993 relateert en dat dit 17 jaar na de geboorte en zeven jaar na het afleggen van de optieverklaring is. De rechtbank was echter van oordeel dat, onder de bijzondere omstandigheden van het geval, de ten behoeve van P. afgelegde optie, hoewel daarbij een nadien vals verklaarde Copy of Entry in Register of Births is overgelegd, toch rechtsgevolgen heeft.

1.6. Tegen deze beschikking heeft de Staat (tijdig) beroep in cassatie ingesteld. Het cassatiemiddel steunt op een uit drie onderdelen bestaand middel van cassatie.

P. heeft een verweerschrift in cassatie ingediend.

1.7 De door beide partijen overgelegde dossiers waren onvolledig. Hierin ontbrak een aantal stukken die de rechtbank in haar beschikking heeft genoemd en die zij daaraan, althans gedeeltelijk, ten grondslag heeft gelegd.

Ik heb bij de griffie van de rechtbank het zgn. griffiedossier opgevraagd en mij op de inhoud

daarvan mede gebaseerd. Van dat laatste heb ik de raadslieden van partijen op de hoogte gesteld.

Ook het van de griffie ontvangen dossier is niet geheel compleet, zoals in noot 1 aangegeven.

2. Bespreking van het cassatiemiddel

2.1. Het middel heeft in sterke mate de strekking de waardering door de rechtbank van het voorhanden bewijsmateriaal door begrijpelijke klachten aan te tasten.

In de waardering van bewijs is de rechter in het algemeen vrij (art. 179, lid 2, Rv.). De vraag of bewijs is geleverd is feitelijk² en kan dus in cassatie slechts beperkt worden getoetst.

Daarbij komt dat de waardering van bewijsmateriaal is voorbehouden aan de rechter die over de feiten oordeelt en dat aan de motivering van de beslissing over de vraag of de inhoud van een bewijsmiddel geloof verdient geen hoge eisen kunnen worden gesteld³.

Dit geldt ook voor een procedure als de onderhavige, waarin slechts één feitelijke instantie bestaat, hoe onbevredigend het resultaat van de bewijswaardering voor de in het ongelijk gestelde partij ook mag zijn.

2.2.1. Onderdeel 1 van het middel acht een vaststelling van de rechtbank in ro. 6.2. onbegrijpelijk.

Aldaar heeft de rechtbank overwogen dat de in § 1.2. genoemde Certified Copy of Entry in Register of Births, no. 1167, inhoudelijk overeenstemt met de in § 1.1. genoemde Certified Copy of Entry in Register of Births, no. 603. Laatstgenoemde is, zoals bleek, als „fraudent” aangemerkt.

Het onderdeel wijst erop dat de in beide documenten aangeduide geboorteplaats niet dezelfde is, terwijl eveneens verschil bestaat in de spelling van de meisjesnaam van de moeder.

2.2.2. Zoals het onderdeel zelf aangeeft valt aan te nemen dat op het ene document een ziekenhuis is vermeld, op het andere een huisadres.

De verschillen in de schrijfwijze van de naam van de moeder betreffen welgesteld twee letters in één voornaam: op het uittreksel met nummer 1167 staat *C. Winifred A.*, op het uittreksel met nummer 603 *C.W.A.* De vermelding van een initiaal in plaats van een voornaam is, nu de initiaal inderdaad de eerste letter van die voornaam is, niet als een verschil te beschouwen.

2.2.3. Deze twee, niet wezenlijke, verschillen maken het niet onbegrijpelijk dat de rechtbank geoordeeld heeft dat het tweede stuk *inhoudelijk* met het eerste overeenstemde. Het onderdeel is dan ook niet aannemelijk.

2.3.1. Onderdeel 2 richt zich tegen ro. 6.3. van de bestreden beschikking. Daar bespreekt

2. Veegens/Korthals Altes/Groen, Cassatie in burgerlijke zaken, 1989, nr. 105, p. 208

3. HR 24 januari 1997, RvdW 1997, 34 (AB 1998, 12; *red.*), roo. 3.8 en 3.11.

de rechtbank de als bewijs van de gestelde afstamming overgelegde fotokopie van een Instant Welfare Consultation Card (vgl. hiervóór, § 1.2., laatste alinea).

Volgens het onderdeel kan uit hetgeen de rechtbank aldaar heeft overwogen niet méér worden afgeleid, dan dat uit mevrouw A. op 4 mei 1976 in het Mampong Maternity Hospital een dochter is geboren waarvan de vader K.B. zou zijn. Zonder dat van de naam van het kind blijkt zou daarin onvoldoende steun worden gevonden voor de gestelde afstamming. Dit geldt te meer daar tijdens de mondelinge behandeling van de zaak voor de rechtbank is gebleken dat mevrouw A. meer dan één dochter heeft.

Ook deze overweging zou daarom onbegrijpelijk zijn.

2.3.2. De rechtbank heeft niet over het hoofd gezien dat het hier bedoelde stuk de naam van het kind (verzoekster) niet vermeldt. Zij heeft zulks juist uitdrukkelijk overwogen. Zij heeft uit het stuk (waarvan de echtheid is erkend⁴ niet meer afgeleid dan er in staat, nl. dat in het genoemde ziekenhuis op 4 mei 1976 uit A. een dochter is geboren en dat de vader van dit kind K.B. is.

Daarin heeft de rechtbank een bevestiging gezien van de juistheid van het geboortecertificaat, al is het haar uiteraard niet ontgaan dat – zoals de Staat ook in feitelijke instantie al had gesteld⁵ – uit de Card op zichzelf niet blijkt dat het daarop vermelde kind P. (verzoekster) is.

2.3.3. Voor zover het onderdeel inhoudt dat de rechtbank in de Card steun heeft gevonden voor de gestelde afstamming van P. mist het feitelijke grondslag, aangezien een dergelijk onderdeel in de bestreden beschikking niet te lezen is.

Dat de rechtbank in de Card (tot op zekere hoogte) steun heeft gezien voor de juistheid van het geboortecertificaat is m.i. niet onbegrijpelijk.

Het onderdeel is dan ook vergeefs voorgesteld.

2.4.1. *Onderdeel 3* bestrijdt ro. 6.4. met een rechts- en een motiveringsklacht. In die rechts-overweging heeft de rechtbank geoordeeld dat onder de bijzondere omstandigheden van het geval de op 4 december 1987 ten behoeve van verzoekster gedane optie, hoewel daarbij een nadien vals verklaarde Copy of Entry in Register of Births is overgelegd, rechtsgevolgen heeft.

2.4.2. De rechtbank zou blijk hebben gegeven van een onjuiste rechtsopvatting omdat onder de door haar gereleveerde omstandigheden onvoldoende is komen vast te staan dat P. het niet-Nederlandse kind is als bedoeld in artikel 27, lid 2, RWN.

Deze wetsbepaling luidt, voor zover hier van belang, als volgt:

4. Brief staatssecretaris van Justitie aan rechtbank d.d. 13 augustus 1996, p. 2, 3e al.

5. Als vorige noot.

„Het niet-Nederlandse kind (...) van een vrouw die Nederlander is (...), verkrijgt indien het op het tijdstip van inwerkingtreding van deze Rijkswet de leeftijd van 21 jaar nog niet heeft bereikt en niet gehuwd of gehuwd is geweest, het Nederlanderschap door het afleggen van een daartoe strekkende verklaring. Voor hen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt moet de verklaring worden afgelegd door de moeder (...). Deze verklaring moet worden afgelegd binnen drie jaar na de inwerkingtreding van deze Rijkswet6.”

2.4.3. Van geen van de wettelijke voorwaarden heeft de Staat gesteld of is anderszins gebleken dat daaraan niet is voldaan.

De Staat stelt slechts dat onvoldoende is komen vast te staan dat verzoekster het niet-Nederlandse kind is, dat is bedoeld in de geciteerde wetsbepaling. Die stelling bestrijdt geen rechtsbeslissing, doch een feitelijke beslissing. De daartegen gerichte rechtsklacht kan slechts slagen indien de rechtbank tot de bedoelde feitelijke beslissing op een rechtens onjuiste wijze is gekomen.

De rechtbank heeft haar beslissing op waardering van het voorhanden bewijsmateriaal gebaseerd. Zoals volgt uit § 2.1. kan een zodanige beslissing niet met vrucht door middel van een rechtsklacht worden bestreden.

2.4.4. Voorts zou onbegrijpelijk zijn hoe de rechtbank bijzondere omstandigheden heeft kunnen aannemen die tot toewijzing van het verzoek aanleiding konden geven.

2.4.5. De bijzondere omstandigheden waar de rechtbank op doelt zijn m.i. het feit dat de moeder bij het afleggen van de optieverklaring een vals gebleken geboortecertificaat heeft overgelegd. Op zichzelf zou dat een grond kunnen opleveren om de optie als ongeldig te beschouwen.

De rechtbank heeft echter uit de namens verzoekster in het geding gebrachte bescheiden afgeleid dat, ondanks de genoemde valsheid, klagers personalia toch overeenstemmen met de personalia die voorkomen op het optieformulier. Dat zijn de bijzondere omstandigheden waarop de rechtbank doelt. Naar mijn oordeel is dit niet onbegrijpelijk.

2.4.6. Op een en ander stuit het onderdeel af.

2.4.7. Ten overvloede wijs ik er op dat, indien in werkelijkheid de personalia niet overeen zouden stemmen en verzoekster zich voor haar zuster zou hebben uitgegeven, dit voor de Nederlandse rechtsorde niet zoveel uitmaakt. De zuster kan – in die veronderstelling – niet ook nog eens van de optiemogelijkheid gebruik maken, reeds daarom omdat de termijn daarvoor al lang is afgelopen.

6. De RWN is grotendeels in werking getreden op 1 januari 1985. De procedurevoorschriften van Hoofdstuk 6 zijn in werking getreden op 1 oktober 1986.

3. Conclusie

De conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

Hoge Raad:

1. *Het geding in feitelijke instantie*

Bij een op 29 september 1995 gedateerd verzoekschrift heeft verweerster in cassatie, verder te noemen: P., aan de Rechtbank te 's-Gravenhage verzocht zoals hierna onder 3.1 is vermeld.

Verzoeker tot cassatie, verder te noemen: de Staat, heeft tegen dit verzoek verweer gevoerd.

De Officier van Justitie in het arrondissement 's-Gravenhage heeft ter terechtzitting van 17 september 1996 mondeling geconcludeerd tot afwijzing van het verzoek.

De Rechtbank heeft bij beschikking van 29 oktober 1996 vastgesteld dat P. van Nederlandse nationaliteit is.

(...)

2. *Het geding in cassatie*

(...)

3. *Beoordeling van het middel*

3.1 Voor zover thans nog van belang heeft P. verzocht vast te stellen dat zij sinds 12 oktober 1987 de Nederlandse nationaliteit heeft. Daartoe heeft zij de volgende stukken overgelegd, waarvan de inhoud telkens voor zover van belang zakelijk is weergegeven:

(i) Een fotocopy van een Certified Copy of Entry in Register of Births, relaterend de registratie op 12 oktober 1987 van de geboorte op 4 mei 1976 te Kwamang Mampong van P.B., als dochter van K.B. en C.W.A. (verder: de moeder).

(ii) Een fotocopy van een kennisgeving op grond van de Rijkswet op het Nederlanderschap (verder: RWN) ten behoeve van B., P.A. geboren op 4 mei 1976 te Mampong, gedaan door C.W.A. op 4 december 1987 ten overstaan van de burgemeester van A.

(iii) Een authentiek Certified Copy of Entry in Register of Births, relaterend de registratie op 8 november 1993 van de geboorte op 4 mei 1976 in het Maternity Hospital Mampong, Ashanti, van P.B., dochter van K.B. en C.W.A.

(iv) Een authentieke gelegaliseerde notariële verklaring d.d. 19 december 1994, afgelegd door K.B. en inhoudend dat hij de vader en C.W.A. de moeder is van P.B. alsmede dat de aan zijn verklaring gehechte Certified Copy of Entry no. 1167 een copie is van het geboortecertificaat, geregistreerd op 8 november 1993.

(v) Een fotocopy van een brief van 3 juni 1994 van de Chef van de Directie Algemene Zaken van het Ministerie van Buitenlandse Zaken gericht aan de Gemeentelijke Dienst voor het bevolkingsregister te A. waarin is vermeld dat zijdens de Ghaneese autoriteiten werd vernomen dat de akte met registratiedatum 12 oktober 1987 vals dan wel vervalst is en dat de akte

met registratiedatum 8 november 1993 authentiek werd bevonden.

(vi) Een fotocopy van een brief van de burgemeester van A. van 14 juni 1994 gericht aan C.W.A., inhoudende dat de burgemeester niet zal voldoen aan het verzoek om B., P.A. geboren 4 mei 1976 te Mampong, in het bevolkingsregister te registreren als zijnde van Nederlandse nationaliteit.

(vii) Een authentiek bewijs van Nederlandschap ten name van A., C.W. afgegeven door de burgemeester van A. op 22 november 1995.

(viii) Een fotocopy van een Infant Welfare Consultation Card, waarop is vermeld dat C.A., oud 23 jaar, in het Mampong Maternity Hospital op 4 mei 1976 is bevallen van een dochter en dat de vader van die dochter K.B. is.

(ix) Een fotocopy van een Ghanees paspoort nr. T 411440 ten name van miss P., afgegeven te Accra op 19 oktober 1993 en geldig tot 18 oktober 1998.

De Staat heeft het verzoek bestreden en het volgende stuk overgelegd:

(x) Een Memorandum van 8 mei 1996 van de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Accra, met als bijlage een onderzoeksverslag, gericht aan R.M. Pruimers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, inhoudende dat de Infant Welfare Card werkelijk afkomstig is van het Mampong Maternity Hospital en dat de St. Monica Primary School geen administratie heeft uit de tijd dat P. deze school bezocht.

De Rechtbank heeft bij haar in cassatie bestreden beschikking geoordeeld dat de ten behoeve van P. op 4 december 1987 afgelegde optie rechtsgevolgen heeft en vastgesteld dat P. van Nederlandse nationaliteit is.

Daartegen keert zich het middel.

3.2 Onderdeel 1 is gericht tegen het oordeel van de Rechtbank in haar rov. 6.2 dat het in 3.1 onder (iii) genoemde uittreksel inhoudelijk geheel overeenstemt met het daar onder (i) genoemde uittreksel. Het onderdeel betoogt dat dit oordeel onbegrijpelijk is nu de uittreksels verschillende geboorteplaatsen noemen terwijl bovendien het onder (i) genoemde uittreksel als maidenname van de moeder vermeldt: C.W.A., terwijl het onder (iii) genoemde uittreksel die naam vermeldt als: C. Winifred A.

Kennelijk heeft de Rechtbank, zoals ook het onderdeel betoogt, wat het verschil in geboorteplaats betreft, geoordeeld dat in het eerste uittreksel het huisadres is vermeld en in het tweede uittreksel het ziekenhuis waar de bevalling heeft plaatsgevonden. Kennelijk heeft de Rechtbank het verschil in de plaats van de geboorte en het verschil in de eerste voornaam van de moeder in de twee uittreksels niet van wezenlijke betekenis geoordeeld en de vermelding van de initiaal W. in het onder (i) vermelde uittreksel niet als verschil met de volledige naam Winifred in het onder (iii) vermelde uittreksel aangemerkt. Opgevat als hiervoor is weergegeven is het oordeel van de Rechtbank niet onbe-

griepelijk zodat het onderdeel faalt.

3.3 Onderdeel 2 is gericht tegen rov. 6.3 van de Rechtbank waarin zij oordeelt dat uit de in 3.1 onder (viii) en (x) vermelde stukken blijkt dat in het Mampong Maternity Hospital op 4 mei 1976 uit de moeder een dochter is geboren en dat de vader van dit kind K.B. is. Deze overweging moet kennelijk aldus worden opgevat dat de inhoud van deze stukken naar het oordeel van de Rechtbank enige steun biedt voor de door P. gestelde afstamming. Dit oordeel, dat berust op de aan de Rechtbank als rechter die over de feiten oordeelt, voorbehouden waardering van de inhoud van deze stukken, is niet onbegrijpelijk. Ook dit onderdeel faalt derhalve.

3.4 Onderdeel 3 is gericht tegen rov. 6.3 van de Rechtbank waarin de Rechtbank oordeelt dat onder de bijzondere omstandigheden van het geval de op 4 december 1987 ten behoeve van P. gedane optie, hoewel daarbij een nadien vals verklaarde Copy of Entry in Register of Births is overgelegd, rechtsgevolgen heeft. Het onderdeel, dat zich met een rechtsklacht en een motiveringsklacht tegen dat oordeel keert, strekt ten betoge dat onder de door de Rechtbank gereleveerde omstandigheden onvoldoende is komen vast te staan dat P. een niet-Nederlands kind is als bedoeld in art. 27 lid 2 RWN.

In het bestreden oordeel ligt besloten dat, ofschoon de moeder bij het afleggen van de optieverklaring een nadien vals gebleken Certified Copy of Entry in Register of Births heeft overgelegd en zulks aanleiding zou kunnen geven de optie niet als geldig te beschouwen, de overgelegde stukken toch voldoende grond opleveren voor het oordeel dat de persoonsgegevens betreffende P. overeenstemmen met de in het optieformulier vermelde gegevens betreffende de daarin bedoelde persoon zodat het verzoek moet worden toegewezen. Deze oordelen berusten op de aan de Rechtbank, als rechter die over de feiten oordeelt, voorbehouden waardering van de inhoud van de overgelegde stukken en is niet onbegrijpelijk. Daarop stuit het onderdeel af.

4. Beslissing

De Hoge Raad verwierpt het beroep.

Noot:

1. In 1987 had de Nederlandse moeder van de persoon, die in de onderhavige procedure ex art. 17 Rijkswet op het Nederlanderschap vaststelling van haar Nederlandse nationaliteit verzocht, een optieverklaring ex art. 27 Rijkswet op het Nederlanderschap afgelegd ten gunste van een minderjarige niet-Nederlandse dochter. Later bleek evenwel, dat de bij het afleggen van de optieverklaring overgelegde geboorteakte van dit kind vals, althans vervalst („fraudulent”) was. Had de afgelegde optieverklaring nu toch effect gehad? Door verweerster in cassatie werd geprobeerd om door middel van een nieuwe – ditmaal niet vervalste – geboorteakte

en enkele andere bewijsmiddelen aan te tonen, dat zij degene was, voor wie in 1987 was geopteerd. De rechtbank 's-Gravenhage laat zich door de overgelegde bewijsmiddelen overtuigen. De Staat der Nederlanden tekent vervolgens beroep in cassatie aan tegen de beschikking van de rechtbank. A-G Mok concludeert tot verwerving van dit beroep. De Hoge Raad komt tot de slotsom, dat het oordeel van de rechtbank, dat berust op een waardering van de inhoud van de overgelegde stukken, die is voorbehouden aan de rechter die over de feiten oordeelt, niet onbegrijpelijk is.

2. Op de waardering van de bewijsmiddelen zal in deze annotatie niet worden ingegaan. Het is evenwel op zijn plaats om de aandacht te vestigen op een aantal andere punten. De beslissing van de Hoge Raad sluit goed aan bij de jurisprudentie inzake het karakter van optieverklaringen ter verkrijging van het Nederlanderschap op grond van de Rijkswet op het Nederlanderschap of de Toescheidingsovereenkomst met Suriname.

Dergelijke optieverklaringen zijn naar huidige recht vormvrij. In de regel wordt weliswaar een optieformulier ingevuld en ondertekend, maar constitutief is dit niet. Een persoon, die een optieverklaring wil afleggen, moet daartoe in de gelegenheid worden gesteld, zelfs indien de betrokken autoriteit van mening is, dat de persoon in kwestie helemaal geen optierecht op het Nederlanderschap heeft. Achteraf zal dan moeten worden bekeken, of de optieverklaring al dan niet de verkrijging van de Nederlandse nationaliteit ten gevolge heeft gehad. Vgl. HR 28 september 1990, NJ 1991, 293 (m.nt. GRdG), alsmede de Vernieuwde handleiding voor de toepassing van de Rijkswet op het Nederlanderschap (circulaire van 3 augustus 1994) ad art. 6.

Van iemand die een optieverklaring wil afleggen, kan derhalve ook niet worden geëist om documenten te overleggen, waaruit in combinatie met wettelijke voorschriften blijkt, dat een optierecht bestaat, alvorens betrokkene in de gelegenheid wordt gesteld om een optieverklaring af te leggen.

Een en ander leidt ertoe, dat in casu de Nederlandse moeder in 1987 ook zonder enige geboorteakte te tonen namens een gepretendeerde minderjarige dochter voor het Nederlanderschap had kunnen opteren. Was zulks gebeurd, dan had de overheid uiteraard kunnen nalaten enig gevolg te verbinden aan de optieverklaring, totdat overtuigend zou worden bewezen, dat een bepaalde persoon daadwerkelijk degene is voor wie werd geopteerd en dat betrokkene ten tijde van het afleggen van de optieverklaring inderdaad een optierecht bezat.

In casu had de moeder ten tijde van het afleggen van de optieverklaring wel een geboorteakte overgelegd, maar deze bleek „fraudulent”. Echte documenten komen pas veel later boven tafel. Dat de Nederlandse overheid enigszins geïrriteerd reageert, is zeker begrijpelijk. Maar

er is geen principieel verschil aanwezig met het zo-even beschreven hypothetische geval, waarin in het geheel geen documenten zijn overgelegd. Als de identiteit van de begunstigde van de optieverklaring komt vast te staan en eveneens buiten kijf is, dat betrokkene een optierecht had, dan is binnen de daartoe ter beschikking staande optietermijn geopteerd en daardoor het Nederlandschap verworven.

3. In het op 14 februari 1998 ingediende wetsvoorstel 25891 (R 1609) wordt voorgesteld om voor het afleggen van een optieverklaring voortaan een schriftelijke verklaring te eisen. Bovendien zal het afleggen van de verklaring niet meer automatisch het verwerven van de Nederlandse nationaliteit ten gevolge hebben. Het Nederlandschap wordt pas verworven, indien de autoriteit die de verklaring in ontvangst neemt, de optieverklaring bevestigt. Alvorens zulks te doen, moet deze autoriteit aan de hand van de haar overgelegde stukken de gronden onderzoeken waarop de verklaring berust.

Zonder een geboorteakte van haar kind te overleggen zou in een met de onderhavige casus vergelijkbaar geval dus onder de vigeur van het optierecht nieuwe stijl niet met succes kunnen worden geopteerd, althans zou de afgelegde optieverklaring een slag in de lucht zijn, waarop zeker geen bevestiging volgt.

Het invoeren van een vormvereiste voor de uitoefening van het optierecht komt de rechtszekerheid ten goede. Zolang optierechten niet perse binnen een bepaalde termijn moeten worden afgelegd, is daar weinig op tegen. Optiege-rechtigden kunnen dan zorgvuldig alle documenten bijeenprokkelen, waaruit kan worden afgeleid, dat zij inderdaad een optierecht bezitten om vervolgens daadwerkelijk te opteren.

4. Wat is echter rechtens, als na het in werking treden van de nieuwe regels over het uitoefenen van optierechten achteraf blijkt, dat valse of vervalste documenten zijn overgelegd. Een ander door wetsontwerp 25891 (R 1609) voorgestelde wijziging van de Rijkswet op het Nederlandschap is dan relevant. Voorgesteld wordt om art. 14 lid 1 Rijkswet op het Nederlandschap als volgt te formuleren:

„1. Onze Minister kan de verkrijging of verlening van het Nederlandschap intrekken, indien zij berust op een door de betrokken persoon gegeven valse verklaring of bedrog, dan wel op het verzwijgen van enig voor de verkrijging of verlening relevant feit. De intrekking werkt terug tot het tijdstip van verkrijging of verlening van het Nederlandschap. De intrekking is niet mogelijk indien sedert de verkrijging of verlening een periode van twaalf jaar is verstreken.”

Verlies door intrekking van het naturalisatiebesluit kan volgens het bepaalde in het voorgestelde art. 14 lid 4 zelfs geschieden, indien daarvan staatloosheid het gevolg is.

In de casus die aanleiding gaf tot de hier geannoteerde beschikking van de Hoge Raad,

werd de vervalsing kennelijk pas jaren na dato ontdekt. Die ontdekking zou in het wetsvoorstel geen consequentie meer hebben, als meer dan tien jaren zouden zijn verlopen. Wat is echter rechtens, indien de vervalsing aan het licht komt, alvorens de bedoelde verjaringstermijn is verstreken, maar – zoals in casu – alsnog aan de hand van echte documenten wordt aangetoond, dat betrokkene wel degelijk een optierecht had? De vraag komt op, of de verkrijging van de Nederlandse nationaliteit dan zal kunnen worden ingetrokken. In dit verband verdienen in het voorgestelde art. 14 twee woorden onze aandacht: „kan” en „berust”.

In de eerste plaats hoeft de overheid niet met intrekking te reageren: de overheid heeft slechts de bevoegdheid daartoe. Het is wenselijk, dat tijdens de parlementaire behandeling van het wijzigingsvoorstel enig zicht wordt gegeven op het ten aanzien van de uitoefening van deze bevoegdheid te voeren beleid.

Bovendien moet het gaan om een vervalste verklaring e.d., waarop de verkrijging of verlening berust. Wanneer is echter precies sprake van een dergelijk „berusten op”? Indien geen geboorteakte wordt overgelegd, zou bij de uitoefening van het optierecht nieuwe stijl geen bevestiging volgen. In zoverre is sprake van „berusten op” in de zin van oorzakelijk verband. De afstammingsrelatie die de eigenlijke grondslag van het optierecht vormde, blijkt echter wel degelijk te bestaan. Is het wellicht deze afstammingsrelatie en niet het overgelegde document die de grondslag van de bevestiging vormt, zodat geen sprake is van „berusten” in de zin van het voorgestelde art. 14 lid 1? Intrekking van de verkrijging van het Nederlandschap zou in dit laatste geval niet tot de mogelijkheden behoren, een strafrechtelijke reactie tegen de moeder uiteraard wel.

Ik neig persoonlijk naar de laatstvermelde interpretatie. Deze neiging wordt echter zonder de geringste twijfel bevorderd door het feit, dat mijn voorkeur in gevallen als de onderhavige in zijn algemeenheid uitgaat naar een strafrechtelijke reactie en niet naar het ontnemen van het Nederlandschap. Ook op dit punt is het wenselijk, dat de parlementaire behandeling duidelijkheid over deze materie brengt, zulks ter voorkoming van anders noodzakelijke jurisprudentie.

5. De antwoorden op de zo-even gestelde vragen zijn overigens ook voor de persoon die aanleiding gaf tot de hier geannoteerde beschikking van de Hoge Raad relevant. De formulering van het voorgestelde art. 14 laat immers toe om ook dan van het artikel gebruik te maken als de bedrieglijke handelingen voor de inwerkingtreding van de nieuwe bepaling hebben plaatsgevonden. Voorzover men daarover zou aarzelen, wordt elke twijfel daarover weggenomen door lezing van de voorgestelde overgangsbepaling in art. II:

„De intrekking van het Nederlandschap op grond van artikel 14, eerste lid, werkt niet

verder terug dan tot het tijdstip van inwerkingtreding van deze Rijkswet, indien het Nederlanderschap voor dat tijdstip is verkregen of verleend."

Met het tijdstip van inwerkingtreding van „deze Rijkswet" wordt bedoeld op het tijdstip van in kracht treden van de Rijkswet die de geldende Rijkswet op het Nederlanderschap wijzigd. Art. II toont onmiskenbaar aan, dat bij onmiddellijke werking van het gewijzigde art. 14 het Nederlanderschap van personen ook op grond van in het verleden liggende feiten zou kunnen worden ontnomen, zij het dat de ontneming slechts in beperkte mate terugwerkende kracht kan hebben.

In casu werd de bedrieglijke handeling verricht in 1987. Bij inwerkingtreding van het wetsvoorstel in of voor 1999 komt ook de in de onderhavige beschikking van de Hoge Raad centraal staande persoon weer in de gevarenzone terecht, nu de voorgestelde verjaringstermijn twaalf jaren is. Het zou uiteraard vooralsnog onterecht zijn om te stellen, dat de betrokkene is blij gemaakt met een dode mus. Voorlopig mag het vogeltje rondfladderen, maar achter struikgewas worden geweren en kanonnen opgesteld, die het leven van deze mus zouden kunnen gaan bedreigen.

6. De vraag moet nog worden gesteld, of het terugwerkend effect van het gewijzigde art. 14 geoorloofd is. In het strafrecht is een dergelijk effect terecht volstrekt taboe: *nulla poena sine praevia lege poenali*. Zulks blijkt uit art. 1 Wetboek van Strafrecht en art. 7 Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Zou de mogelijkheid tot intrekking van de verkrijging of verlening van het Nederlanderschap in het Wetboek van Strafrecht zijn opgenomen als mogelijke bijkomende straf, dan zou het bedoelde effect een schending van het *nulla poena*-beginsel opleveren. Is zulks nu anders, indien deze mogelijke reactie niet in het Wetboek van Strafrecht een plaatsje zal krijgen, maar in de Rijkswet op het Nederlanderschap zal worden opgenomen? Degene wiens nationaliteit wordt ontnomen wegens het verrichten van een frauduleuze handeling, zal de ontneming van het Nederlanderschap op grond van het voorgestelde art. 14 Rijkswet op het Nederlanderschap vermoedelijk wel degelijk als straf ervaren. Het is ook de vraag, hoe het Europese Hof van de Rechten van de Mens een dergelijke nationaliteitsrechtelijke reactie zal kwalificeren. Kan een wetgever zich aan het *nulla poena*-beginsel zoals verwoord in art. 7 Europees Verdrag onttrekken door een sanctie blijkens de plaatsing in een bijzondere wet als niet strafrechtelijk te labelen? Het wil me voorkomen, dat deze kwestie de aandacht van het parlement verdient.

7. Een detail verdient nog korte aandacht. Indien de „verjaringstermijn" in het voorgestelde art. 14 vastgesteld op twaalf jaren, lijkt deze op het eerste gezicht precies te sporen met de termijn van art. 70 sub 3 Wetboek van Strafrecht. Bij nadere beschouwing lopen deze periodes

van twaalf jaren echter wellicht niet geheel parallel. De voorgestelde termijn van art. 14 lid 1 gaat lopen op het moment van verkrijging of verlening van het Nederlanderschap. De strafrechtelijke verjaringstermijn loopt vanaf het ogenblik waarop de bedrieglijke handeling is verricht. Art. 71 Wetboek van Strafrecht bepaalt hieromtrent voor valsheidsdelicten, dat de termijn van verjaring aanvangt: „op de dag na die waarop gebruik is gemaakt van het voorwerp ten opzichte waarvan de valsheid ... is gepleegd". Het aan de hand van art. 71 vast te stellen ogenblik kan – zeker bij naturalisatie – twee jaren of soms zelfs eerder liggen dan het moment van verlening van het Nederlanderschap. Dit feit brengt met zich mee, dat de verkrijging of verlening van het Nederlanderschap nog ongedaan gemaakt zou kunnen worden op een moment, waarop strafrechtelijke actie onmogelijk is. Dit is op zijn minst eigenaardig.

GRdG

Nr. 284

HOGE RAAD

16 januari 1998, nr. 9021

(Mrs. Martens, Neleman, Herrmann, Jansen, De Savornin Lohman; A-G Mok; m.nt. GRdG)

Nationaliteit. Opteren voor het Nederlanderschap als bedoeld in art. 6 Toescheidingsovereenkomst Nederland-Suriname vereist dat betrokkene woonplaats in Nederland heeft; dat betekent niet dat de optie slechts in Nederland kan worden uitgebracht.

Verzoeker is in 1962 te Suriname geboren en heeft zich in 1974 met zijn moeder gevestigd in Nederland. Verzoeker had bij zijn geboorte de Nederlandse nationaliteit en die heeft hij, toen Suriname op 25 nov. 1975 onafhankelijk werd, behouden op grond van art. 6 lid 2 Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten Nederland-Suriname (TO). In 1976 is verzoeker teruggekeerd naar Suriname, waar ook zijn vader woonde. Hij verkreeg toen de Surinaamse nationaliteit op grond van art. 6 lid 1 TO. In 1992 is verzoeker weer naar Nederland gekomen.

Verzoeker heeft zich gewend tot de Rechtbank in Den Haag en verzocht, met toepassing van art. 17 Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN), vast te stellen dat hij de Nederlandse nationaliteit bezit op grond van een daartoe door hem ten overstaan van een medewerker van de Nederlandse ambassade te Paramaribo uitgebrachte optieverklaring. De rechtbank heeft het verzoek afgewezen met de overweging dat de optieverklaring in Nederland had moeten worden uitgebracht.

Hoge Raad: De middelen falen op de gronden vermeld in de conclusie van het Openbaar Ministerie.